

© Document B-59  
Eggs from White Leghorn Chickens

February 2004

The following *teshuvos* were written in response to a rumor that white leghorn chickens have been bred or genetically modified to the point that they are considered a דורס and non-kosher. The second *teshuvah* was written by the person who first raised this issue in Israel a number of years ago and was involved in its resolution at that time.

מאיר בראנדסדארפער

הבר הביד"צ העדה החרדית

רב דק"ק

תולדות אברהם יצחק

ורב שכונת בתי אונגרין והכביבה

בעיה"ק ירושלים תובב"א

מח"ס קנה ביטם

היום שבני ישראל 37 חלק 5829692 - 02

פניה"ק ירושלים תו"ב. איר ליום ד' ג' אדר תשס"ד לפ"ק.

שוכט"ס למע"כ הגאון הגדול הובר הברים מחוסר ניהול"ר משולם יהודה פאלאטישעק שליט"א בעהמ"ה  
ספר מגד יהודה ברוקלין יצ"ו.

אחדות"ט הנני בזה על דבר שאלתו בנוגע להתרנגולים המטילות ביצים הידועים בשנים ובליטותם  
"לעקקאדן" בהיות שבידוע שבזמני כהיום מורכבים מכמה וכמה סוגי תרנגולים שונים שאין לנו מסורת  
עליהם וישנם ג"כ כאלו שהם מערערים שהם מורכבים גם מסוגי עופות הטמאים ויש בהם אחד מהסימני  
טומאה שהם חולקים את רגליהם ומבואר בשו"ע יו"ד (סי' פ"ב סע"ב) דאם הוא חולק את רגליו כשנענידים  
אותו על חוט בידוע שהוא דורס ואסור לאוכלם יעו"ט, ומעתה אם נכונים הדברים לא לבד שאותם התרנגולים  
אסור לאוכלם אלא גם אין לנו שום ביצה המותרת לאכילה, והוא דבר שאי אפשר לעמוד בו ועוד הוא העיקר  
דבודאי לא ניתן להאמור שכלל ישראל כולו ובעבר ובהנה נכילים ח"ו באכילת אפילו רק חטיט דברים  
טמאים, וגם כי אין לנו כהיום שום מוצא בזה כי סדנא דארעא חד הוא וכמעט הוא מן הנמנע כהיום למצוא  
תרנגולים כאלו שאין עליהם חטיט מורכבים מכל מיני וסוגי תרנגולים, ונפשכם היפה בטאלתכם אם יש לנו  
איזה ידיעה להלכה למעשה בנושא זה.

והנלע"ד הנה בנוגע לגופא דמילתא מה שהתרנגולים כהיום בזמנינו מרכבים מכל מיני וסוגי תרנגולים  
ואפילו כאלו שאין עליהם שום מסורת, אי משום הא אין עליהם שום חטיט ואסור לאוכלם כמבואר בדברי  
הדרכי תשובה (שם סק"ל) בשם שו"ת בית שלמה (ח"א מיו"ד סי' קמ"ד קרוב לסופו) שכתב לענין  
התרנגולים החדשים שיצא עליהם ריגון שהם אסורים ונתרבו מאד ונתערבו עם התרנגולים הישנים, ורוב  
התרנגולים של המדינה הם מביצים של התרנגולים החדשים וממש אי אפשר להזהר מהם, ומסיק בזה דאף  
שהרמ"א סגר עלינו הדרך שאין לאכול שום עוף אלא במסורות, מכל מקום באלו התרנגולים כיון שאנו רואים  
שיש להם השליטה סימני טהרה על כן אף שבאים מאלו התרנגולים החדשים הלא גם התרנגולים אינם אסורים  
מדינא כיון שיש להם כל סימני טהרה רק מטעם מנהגא שכתב דנוהגין להחמיר לענין גוף התרנגולת אבל לענין

האפרוחים הנולדים מביצת הישנים אף שבאים מזכרים של התרנגולים החדשים כל שאינם בצורות עופות החדשים אין להחמיר כל כך כי יש ספק ספיקא להקל עכ"ל יעו"ש.

והכי נמי נימא לענין נידון דידן דכל זמן שצורת התרנגולים הישנים עליהם ויש להם כל השלשה סימני טהרה אין לנו להחמיר מחמת מה שהם מורכבים מכל מיני וסוגי תרנגולים שאין לנו מסורת עליהם וכל זה פשוט לענ"ד.

אלא מה שעומד בעיקר כעת לנגדינו הוא על מה שיצא הערעור שהוא חולק את רגליו שהוא מורה על סימני דריסה אשר לכאורה ריעותא גדולה היא, אמנם האמת יורה דרכו כי כבר לפני כמה שנים שבאו גם אצלינו הביד"צ דפה עיה"ק ירושת"ו לערער על זה כי העופות המטילות ביצים הם חולקים את רגליהם, ונכון הדבר כי בהשקפה הראשונה ששמענו מזה חששנו מאד וזוכרני כי הגאון הגדול הראב"ד מהרי"פ זצלה"ה חרד על זה כי שאלה נוראה היא, אמנם למעשה יצאנו אז בכמה וכמה מקומות לברר בנידון זה ועשינו כמה וכמה מבחנים בזה והעמדנו אותם על חוט מתוח או חוט ברזל מעבה ונתברר לנו אם כי נכון הדבר שביני ביני עד שמתיישבים שפיר על החוט ישנם לפעמים שהם חולקים אצבעותיהם אמנם הדבר נראה וניכר שאינם עומדים ומיושבים היטב בבטיחות רק עם כל השלשה אצבעותיהם יחד ובדקנו גם בעופות הטמאים וראינו בזה הבדל גדול בין חלוקת רגליהם של עופות הטמאים שהם מסודרים היטב שנראה וניכר הוא שזהו טבעם אשר נבראו בזה. משא"כ בתרנגולים אלו דאפילו כשהם עומדים בחלוקת אצבעותיהם על חוט המתוח נראה וניכר בהם שאין עמידתם ביציבות ושאין זה עמידתם הטבעית אלא באקראי בעלמא עד שהם מתיישבים שפיר על עומד כן ראינו בעינינו וכן נתברר לנו לאחר החקירה ודרישה בזה. ועל כמך זה החליטו הביד"צ שאין יום חייט בזה בעזה"ת.

עיד נלענ"ד להעיר בכל עיקר נידון זה דאפילו נבוא לחוט שישניו זה שבעמידתם הארעית מעמידים עצמם בחלוקת אצבעותיהם נובע מתערובות גינעטים ממיני וסוגי תרנגולים טמאים על יד זריקות או דרכים אחרים מכל מקום כל שאינו התערבות מינים בדרך הטבע וההולדה אין זה פוסל ומטריף מדינא. ואין כעת בידך להאריך יותר בנידון זה ותו לא מיד.

מנאי דו"ש בלונ"ה  
מאיר בראנדסדארפער

בעזה"ת אור לב' אדר, שנת תשס"ד

רום מעכ"ת, המפורסם בשער בת רבים לשם ולתהלה. ומגדולי מזכר הרבים בדורינו אשר כסוכבים ביטויים מזהירנו, הגאון רבי יצחק שטיין שליט"א, דומ"ץ דקהלא קדישא פאלטישן. וראב"ד בית דין צדק קארליסבורג.

אהדושה"ט בכבוד וביקר!

אשר ביקש לדעת תוצאות המחקר שעשיתי בעבר לפני כמה שנים בנוגע לדין עוף שהולק אצבעותיו וכו' וכו' – ובהיות שכבר במשך כמה שנים ישבנו יחד על המדוכה שעות על גבי שעות, איש בקצרה כדלהלן:

הנה כידוע כבר חקרתי אז בשעתו בזה הענין, בעזה"ת, במשך כשבעה חודשים עם הרבה מאוד יגיעה. וראיתי פעם אחר פעם כי רבים הם האופנים בזה, ויש הרבה פעמים שזה נראה לכאורה כ"סימן טומאה" אבל באמת איננו "סימן טומאה" כלל וכלל, כך שקשה לי להשיב מבלי מראית עין על איזה אופנים ידבר כת"ר שליט"א.

גם זאת אציין אשר אחרי תום מחקרי הנ"ל, המשכתי לחקור עוד בזה בכמה אופנים גם אצל מיני ה"יונים" המצויים מאוד באזורינו ואשר המסורה עליהם בלתי נתנה לערער. והרי גם ברור שהם גזעים טהורים מבלי

שום תערובת, ואף מה' היתה זאת ש"יונים" מסוג הנ"ל קננו בבית, ובכוונה תחילה לא קיימתי בהם מצוות "שילוח הקן" בשביל לעמוד מקרוב על מבחן ענין הנ"ל כיצד ישנים הגוזלים בלילות [שהם אינם מעופפים בלילות ממקום הקן גם במשך תקופה ארוכה לאחר שיגדילו, וכודוע שזה חק בטבע אצל העופות שלא יהיו ישנים על הארץ, וגם אם יהיה במקומם מוט מעוקם או מחליק, הם יתאמצו מאוד לישון ואפילו בעמידה בדוקא עלוי ולא על הארץ], וראיתי גם בזה שכאשר נעמדו על מוט מעוקם ומחליק היו צריכים להיאחז בו בדוקא באופן של שתיים לכאן ושתיים לכאן בכדי שלא יפלו, וגם אז החליקו שוב ושוב עד שבאיזה שלב הצליחו להעמד ולישון עליו בדוקא באופן של חלוקה הנ"ל. והרי זה דבר ברור ומוסכם, דלא שייך לומר שה"יונה" חולקת שתיים לכאן ושתיים לכאן.

כמו כן יש עוד הרבה פרטים לדון בזה כמו אם ה"הבל" או ה"מוט" הוא דק מדאי, באופן שהעוף מט לנפול והוא נעחו אז בכל צורה שהיא ב"מוט", וכן אם זה קורה רק כשהעוף עומד על המוט במעוקם באופן שהובת המציאות הוא שתיפול אצבע החולקת לאחור – ולכן אני קורא בשם "נפילת אצבעות", דהאור אז כמאן דמליא דמי ונדמה לו שהוא המשך רוחב המוט, ואז מבלי משים נופלת האצבע לאחור והרי היא גם תלויה ועומדת מבלי שתאחז כלל במוט, ואנן בעינן "חלוקת אצבעות" דווקא, והיינו, באחיזה ובכח ממוט כעין הדריסה. ומבחן המציאות מראה, שכל אלו שרק יש בהם בחינת "נפילת האצבעות", תמיד נקודת המוצא תהיה באופן של שלוש לכאן וא' לכאן דווקא – וקשה לי עתה להכנס שוב עוד הפרטים הקטנים שבבחינה זו.

ודברי מרן ההתם סופר זי"ע ידועים (ביו"ד ח"ב סימן ע"ד) שגם הטוהרים יש להם את הפלי דריסה שהיא האצבע יתירה אלא שאין משתמשים בה. והילכך נראה לי לומר לפי דברי קדשו. שגם יש מקום לומר. דבמקרא העוף אנוס הוא אל פי מצבים שונים מהמת שהוא ירא והרד שצא יפיל מן המוט. שישתמש או כן בכלי דריסה, אבל זאת לא מהמת רצון של דריסה אלא בשביל להגן על עצמן שלא יפול.

והארכתי הרבה בענין בעזה"ל בסרך ראשון של ספרי שו"ת אבני חן בסיון מ"ט – בין היתר, גם עם הרבה פרטים ואופנים שנראה לי לקולא בכל זה. מה שקשה לי מאוד להאריך עתה בזה שוב ושוב. והלוא כת"ר שליט"א מבין בעצמו שאם שבעה הודשים הקרתי בזה הענין, הרי שיט הרבה פרטים וחילוקי דינים בענין. ובדאי ימחול לי כת"ר שליט"א מה שכל כך קיצרתי בזה, וההכרח לא יגונה.

ואשר בנוגע להנעשה בארץ הקודש, הנה לגבי השאלות שעוררתי לפני כ-6 שנים, הייתי כל הזמן בקשר הדוק עם הרבנים הגאונים דיני הביד"ץ העדה החרדית שבירושלים עיה"ק שליט"א. ומה שהיה אז היה זה במקום מסויים מאוד כשכבר עמדו התרגולות לפני השמדתן וגם היו בהם עוד שינויים מופלגים בצורת החלוקה עצמה הנ"ל. ולא היה בהם בכדי ללמד על הכלל. וגם בזה אני לא העמתי עצמי חלילה במקום גדולים להכריע דעה כזו או אחרת בענין – כפי שהבנתי מכת"ר שליט"א שלמד כן מפי השמועה. ורק הקרתי הצדדים לקולא ולהומרא בס"ד, והעברתי הכל למרגן ורבנן חברי הביד"ץ העדה החרדית שבירושלים עיה"ק. ולאחר מיכן ביקרנו בלולים רבים וגדולים מהמין "לגורן" שכאן בארץ הקודש, ונתברר במוחש שאין בהם שום שינוי וחשש של שאלה כל שהיא, ואף תעדי הכל בצילומים מוחשים ובאופן שניתן להמחיש ולהסביר לכל את החלוקים הברורים שבין שתי קבוצות הנ"ל.

ובעתי עה"ה ביקרא דאורייתא

הזקיקו יוסף כהן

## Eggs from White Leghorn Chickens are Kosher

Rabbi Elimelech Lebowitz

The following was reprinted from  
*The Daf HaKashrus* Volume 12 Issue #6

A rumor recently circulated that many eggs are no longer kosher. In the opinion of the OU, there is no substance to these concerns. The following is a synopsis of the issues surrounding this matter.

The Torah lists 24 forbidden species of fowl and all other birds are considered to be kosher. [Nonetheless, due to the difficulty in identifying the non-kosher species, *Rema* Y.D. 82:3 rules that one may only eat those birds which have an established *mesorah* as being from a kosher species]. The Talmud (*Chullin* 59a and 65a) enumerates a number of specific characteristics to distinguish permitted and forbidden birds—the most crucial of which is that a *dores*, a predatory species of fowl, is not kosher. The Talmud clarifies that one characteristic of a *dores* is that it perches with two fingers on each side of the perch as opposed to kosher birds that place three fingers on one side of the perch and one on the other side. These rulings are codified in *Shulchan Aruch* Y.D. 82:1-2.

A number of years ago, the issue was raised in Israel that the White Leghorn breed of chicken—commonly used for egg laying—appears to perch in the 2-2 formation, which would seem to indicate that it is not kosher. The claim was made that although White Leghorns have been accepted as kosher for decades, breeding and genetic modification have effectively converted White Leghorns into a non-kosher breed. If this was true, the eggs laid by White Leghorns would also be non-kosher (see *Shulchan Aruch* Y.D. 86:1).

At the time, the issue was researched by the *Badatz* of the *Eidah HaChareidus* of *Yerushalayim*, in consultation with a Rabbinic expert in this issue, Rabbi C.Y. Cohen, and they concluded that there was no concern for the following reason.

As a rule, White Leghorns perch in the 3-1 formation and only resort to the 2-2 formation while in the process of settling onto a new perch or when they are forced to perch on a slippery stick, crooked branch etc. The White Leghorn seemed to be uncomfortable and unsettled in the 2-2 formation which indicates that this position is unnatural and temporary. Similar patterns were observed in pigeons which are kosher birds that haven't been affected by genetic modification. In contrast, the researchers found that non-kosher birds regularly choose to perch in the 2-2 formation and seem quite comfortable and settled in that position. Based on this, the *Badatz* concluded that White Leghorns are considered to be a species that perches in the 3-1 formation and there is therefore no question that White Leghorns—and the eggs that come from them—are kosher.

Rumors about this issue resurfaced during the past few weeks. In response, a number of Israeli Rabbis involved in the original discussion issued letters confirming their decision that White Leghorns are a kosher species. An excerpt from one such letter, written by Rav Meir Brandsdorfer *Shlita*, a *Dayan* at the *Badatz* of the *Edah HaChareidus*, is reprinted below:

...מה שנומד בעיקר כעת לנגדינו הוא על מה שיצא הערעור שהוא חולק את רגליו שהוא מורה על סימני דריסה אשר לכאורה ריעותא גדולה היא, אמנם האמת יורה דרכו כי כבר לפני כמה שנים שבאו גם אצלינו הביד"צ דפה עיה"ק ירושת"ו לערער על זה כי העופות המטילות ביצים הם חולקים את רגליהם, ונכון הדבר כי בהשקפה הראשונה ששמענו מזה חששנו מאד וזוכרני כי הגאון הגדול הראב"ד מהריי"פ זצלה"ה הרד על זה כי שאלה נוראה היא, אמנם למעשה יצאנו אז בכמה וכמה מקומות לברר בניהון זה ועשינו כמה וכמה מבחנים בזה והעמדנו אותם על חוט מתוח או חוט ברזל מעבה ונתברר לנו אם כי נכון הדבר שביני ביני עד שמתיישבים שפיר על החוט ישנם לפעמים שהם חולקים אצבעותיהם אמנם הדבר נראה וניכר שאינם עומדים ומיושבים היטב בבטיחות רק עם כל השלשה אצבעותיהם יחד ובדקנו גם בעופות הטמאים וראינו בזה הבדל גדול בין חלוקת רגליהם של עופות הטמאים שהם מסודרים היטב שנראה וניכר הוא שזהו טבעם אשר נבראו בזה, משא"כ בתרנגולים אלו דאפילו כשהם עומדים בחלוקת אצבעותיהם על חוט המתוח נראה וניכר בהם שאין עמידתם ביציבות ושאין זה עמידתם הטבעית אלא באקראי בעלמא עד שהם מתיישבים שפיר על עמדם כן ראינו בעינינו וכן נתברר לנו לאחר החקירה ודרישה בזה, ועל סמך זה החליטו הביד"צ שאין שום חשש בזה בעזה"ת.

In conclusion, a number of years ago the issue was raised as to whether White Leghorn chickens are kosher. At the time it was unanimously decided that those chickens, and the eggs laid by them, are kosher. As such, the OU Poskim agree that there is no substance to the recent rumors that the common White Leghorn chicken eggs are non-kosher. In fact, they are 100% kosher.